

Basiscursus Bijbels Hebreeuws

Van: Henk Steneker
Betreft: Groeidocument lesstof Basiscursus Bijbels Hebreeuws – leerjaar 2020 - 2021
Versie: v2.11
Datum: 13 januari 2021

Cursus Bijbels Hebreeuws – 1ste leerjaar

Dit is een groeidocument van lessen bijbels Hebreeuws. 1 hoofdstuk per les.
Er worden 16 lessen gegeven op woensdagavonden van 19:30 – 21:30 u. in het schooljaar 2020 – 2021. De lessen vinden plaats in de Hope 4 You Church, Gildeweg 29, 4383 NJ Vlissingen en worden tegelijkertijd uitgezonden via Zoom voor de online deelnemers

09-09-2020 les 01	23-09-2020 les 02	07-10-2020 les 03	04-11-2020 les 04
18-11-2020 les 05	02-12-2020 les 06	16-12-2020 les 07	13-01-2021 les 08
27-01-2021 les 09	10-02-2021 les 10	24-02-2021 les 11	10-03-2021 les 12
24-03-2021 les 13	07-04-2021 les 14	21-04-2021 les 15	19-05-2021 les 16
02-06-2021 res.	16-06-2021 res.	30-06-2021 res.	

Dit eerste leerjaar een boeiende reis door de Hebreeuwse taal en de Hebreeuwse bijbel.

Met hartelijke groet, Henk Steneker.
bel +316 1360 4148 of mail naar leerhebreeuws@hope4you.church
Kijk voor actuele informatie op <https://hope4you.church/hebreeuws>

Inhoudsopgave

1	Ontwikkeling, consonanten en vocalen	6
1.1	Ontwikkeling van het Hebreeuws.....	6
1.2	Consonanten (medeklinkers) en vocalen (klinkers)	6
1.3	Tekst Genesis 1 : 1.....	8
1.4	Woordjes.....	9
1.5	Vragen les 1	9
1.6	Lied Sjalom chaverim.....	9
2	Semitische taalfamilie, woordvolgorde Hebreeuws	10
2.1	Vragen en antwoorden vorige les	10
2.2	Semitische taalfamilie.....	10
2.3	Verschillen Hebreeuws en Nederlands.....	11
2.4	Woorden eindigend op aajw	11
2.5	Tekst Genesis 1: 2.....	11
2.6	Woordjes.....	12
2.7	Vragen les 2	12
2.8	Lied Sjalom chaverim (herhaling 1.6).....	12
3	Dageesj, Leesmoeders.....	13
3.1	Vragen en antwoorden vorige les	13
3.2	Dageesj forte (verdubbeling)	13
3.3	Dageesj lene (begadkefat)	14
3.4	Leesmoeders	15
3.5	Tekst Genesis 1 : 3 – 4.....	16
3.6	Woordjes.....	16
3.7	Vragen les 3	17
3.8	Lied Qadoosj (Heilig).....	17
4	Ketiv-qeree, sjewa.....	19
4.1	Vragen en antwoorden vorige les	19
4.2	Ketiv-qeree (lees anders dan geschreven is).....	19
4.3	Simpele sjewa.....	20
4.4	Samengestelde sjewa	21
4.5	Tekst Genesis 1 : 5 – 6.....	21
4.6	Woordjes.....	22
4.7	Vragen les 4	22
4.8	Lied Qadoosj (Heilig, herhaling van 3.7)	22
5	Tenach, accenten en overige schrifttekens.....	23

5.1	Vragen en antwoorden vorige les	23
5.2	Tenach	23
5.3	Accenten en overige schrifttekens	24
5.4	Tekst 2 Kronieken 36: 24	25
5.5	Woordjes.....	26
5.6	Vragen les 5	26
5.7	Lied Keajjaal (Als een hert).....	26
6	Qamets	27
6.1	Vragen en antwoorden vorige les	27
6.2	Gesloten en open lettergrepen	27
6.3	Qamets	28
6.4	Tekst Genesis 1: 7 - 8	28
6.5	Woordjes.....	29
6.6	Vragen les 6.....	29
6.7	Lied Keajjaal (Als een hert, herhaling van 5.6).....	29
7	Suffixen pers. voornaamw, Teksten over de komst van Jezus	30
7.1	Vragen en antwoorden vorige les	30
7.2	Persoonlijkvoornaamwoord als suffix	30
7.3	Teksten over de komst van Jezus	31
7.4	Woordjes.....	32
7.5	Vragen les 7	33
7.6	Messiah van Händel, Jesaja 9: 5 kie-jèlèd joellad-laanoë	33
8	Lidwoord ha, voorzetsels le, be en ke	34
8.1	Vragen en antwoorden vorige les	34
8.2	Lidwoord ha.....	34
8.3	Voorzetsels le, be en ke	35
8.4	Tekst Genesis 1: 9 - 10	37
8.5	Woordjes.....	38
8.6	Vragen les 7	38
8.7	Lied Adonaaj Adoneenoë (Psalm 8).....	39
9	Voegwoord we, voorzetsel min	41
9.1	Vragen en antwoorden vorige les	41
9.2	Voegwoord we.....	42
9.3	Voorzetsel min.....	42
9.4	Tekst Genesis 1: 11 - 13	43
9.5	Woordjes.....	44
9.6	Vragen les 8	44

9.7	Lied Adonaaj Adoneenoe (Psalm 8, herhaling 8.7).....	44
10	Persoonlijk voornaamwoord	45
10.1	Vragen en antwoorden vorige les	45
10.2	Persoonlijke voornaamwoord, zelfstandige vorm	45
10.3	Tekst Numeri 6: 24 - 26.....	46
10.4	Woordjes.....	47
10.5	Vragen les 9	47
10.6	Lied Ha Bracha.....	47
11	Zelfstandig naamwoord.....	49
11.1	Vragen en antwoorden vorige les	49
11.2	Zelfstandig naamwoord	49
11.3	Tekst Genesis 1: 14 – 15.....	50
11.4	Woordjes.....	50
11.5	Vragen les 10	50
11.6	Lied Ha Bracha (herhaling 10.6)	50
12	Bijvoegelijk naamwoord	51
12.1	Vragen en antwoorden vorige les	51
12.2	Bijvoegelijk naamwoord.....	51
12.3	Tekst Genesis 1: 16 - 17	51
12.4	Woordjes.....	51
12.5	Vragen les 11	51
12.6	Lied Qoemi oorje.....	51
13	Status absolutes, status constructus	51
13.1	Vragen en antwoorden vorige les	51
13.2	Status absolutes, status constructus	51
13.3	Tekst Genesis 1: 18 - 19	51
13.4	Woordjes.....	51
13.5	Vragen les 12	51
13.6	Lied Qoemi oorje (Herhaling 11.6)	51
14	Dualis, vragend voornaamwoord, betrekkelijk voornaamwoord	51
14.1	Vragen en antwoorden vorige les	51
14.2	Dualis.....	51
14.3	Vragend voornaamwoord	51
14.4	Betrekkelijk voornaamwoord	51
14.5	Tekst Genesis 1: 20-21	51
14.6	Woordjes.....	51
14.7	Vragen les 12	51

14.8	Lied Jerusjalajim sjel zahav	51
15	Aanwijzend voornaamwoord, voorzetsel+persoon	51
15.1	Vragen en antwoorden vorige les	51
15.2	Aanwijzend voornaamwoord.....	51
15.3	Voorzetsel+persoon	51
16	Lijdend voorwerp, bezittelijk voornaamwoord	51
16.1	Vragen en antwoorden vorige les	51

1 Ontwikkeling, consonanten en vocalen

1.1 Ontwikkeling van het Hebreeuws

Het bijbels Hebreeuws, dat ook oud Hebreeuws wordt genoemd, is de taal van het oude testament van de bijbel.

De taal is een mix van de taal die de Israëlieten spraken toen ze het beloofde land binnen trokken en de taal die daar toen werd gesproken.

De teksten van het oude testament zijn oorspronkelijk geschreven met alleen medeklinkers, de consonanten (b,c d etc.). Er waren dus geen klinkers opgeschreven (a, e, i etc.).

Tegen de tijd van het nieuwe testament is het bijbels Hebreeuws verdrongen door het Aramees. Enkele latere bijbelboeken (Daniël en Ezra) zijn gedeeltelijk geschreven in het Aramees. In de vijfde eeuw na Chr. was het bijbels Hebreeuws een dode taal geworden (een taal die niet meer veranderde) en waren er steeds minder mensen die nog wisten hoe je het moest uitspreken.

De Joodse geleerden de Masoreten hebben toen klinkers toegevoegd om de uitspraak vast te leggen.

Het bijbels Hebreeuws behoort tot de talenfamilie van de Semitische talen.

Van de meeste woorden bestaat de grondvorm (woordenboekvorm) uit 3 medeklinkers. Sommige medeklinkers kunnen vervallen of verdubbelen. Er kunnen voorvoegsels en achtervoegsels zijn. Ook de klinkers kunnen veranderen. De meeste letters worden gelukkig maar op één manier uitgesproken. Er zijn echter ook letters die op twee manieren kunnen worden uitgesproken.

1.2 Consonanten (medeklinkers) en vocalen (klinkers)

Hieronder staan de 22 consonanten van het hebreeuwse alfabet met hun namen en translitteratie. Een translitteratie (een Nederlandse letter schrijven voor een Hebreeuwse letter) is een hulp voor de Nederlandse uitspraak. Een punt (.) in de translitteratie geeft aan dat er een nieuwe lettergreep begint. Een vertikaal streepje (|) in de translitteratie geeft aan dat er een nieuw Hebreeuws woord begint.

De consonanten

א h,*	ד d	ג g	ב b,v	א ,*	alef, beet, gimel, dalet, hee
י j,*	ט t	ח ch	ז z	ו w.*	wav, zajin, chet, tet, jod
ס s	נ n	מ m	ל l	כ k,ch	kaf, lamed, meem, noen, samech
ר r	ק q	צ ts	פ p,f	ע e	ajin, pee, tsadee, qof, reesj
		ת t	ש sj	ש s	sin / sjin, taf
ץ ts	ף p,f	ן n	ם m	ך ch	slotletters: kaf, meem, noen, pee, tsadee

* = deze letters kunnen i.p.v. een consonant een vocaal aanduiden (dan is het een leesmoeder).

Vocalen (klinkers)

* אַ אָ		אָ	* אָ אָ	* אָ ..
aa of o, aa qamets		oe sjoereq	oe, oe qibboets	ee, ee tseree
	אָ	* אָ אָ	* אָ אָ	* אָ אָ
	a patach	è, è segol	i, ie chirèq	o, oo cholem
וּ	אָ	è		e of stil sjewa
o chateef-qamets	a chateef-patach	è chateef-segol		

* = vocaal wordt gevolgd door een leesmoeder.

Er zijn nog veel bijzonderheden te vertellen over de letters. Die worden uitgelegd in de volgende lessen.

Een woord translittereren

De volgorde van de letters is lastig. Consonanten (medeklinkers) lees je van rechts naar links. De vocaal na de consonant staat er onder of er linksboven (alleen de cholem). Niet alle consonanten worden gevolgd door een vocaal.

Hieronder translittereren het eerste woord van Gen 1:1. We nemen daarbij meer ruimte tussen de letters (horizontaal en verticaal) om uit te leggen in welke volgorde je de letters moet lezen.

□	□	□	□	□	□		vocalen linksboven
ת	י	ש	א	ר	ב		consonanten
t	(lm)	sj	(lm)	r	b		
□	□	◌ִ	□	◌ִ	◌ֵ		vocalen onder
		ie		ee	e		

be.ree.sjiet

1.3 Tekst Genesis 1 : 1

We gebruiken het bestand “Hebr oefenscherf 2020 - 2021”. Aan de rechterkant staan de Hebreeuwse letters (consonanten en vocalen). Links staat een deel van een Hebreeuws bijbelvers. We zetten de Hebreeuwse letters om in Nederlandse letters (translitteratie) en spreken het woord uit.

We vertalen eerst woord voor woord (wvw) en dan daaronder maken we er een goedlopende Nederlandse zin van (nl)

wvw: woord voor woord vertaling

nl: goed lopende Nederlandse vertaling

[Beluister Genesis hoofdstuk 1](#)

<p>בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:</p>
<p>1 be.ree.sjiet baa.raa 'è.lo.hiem 'eet hasj.sjaa.ma.jiem we.'eet ha.'aa.rèts</p>
<p>wvw: In begin Hij schiep God   de hemel en de aarde.</p>
<p>nl: In het begin schiep God de hemel en de aarde.</p>

בְּ [be] = in, zit vast aan het volgende woord. וְ [we] = en. הַ [haa] = de of het

רֵאשִׁית [roosj] = hoofd. בְּרֵאשִׁית [ree.sjiet] = begin.

אֶת [’eet] = wordt gevolgd door lijdend voorwerp.

1.4 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

אב [ʾaav] vader, אביו [ʾaa.view] zijn vader, אביו [ʾaa.vie] vader van
 בן [been] zoon, בנו [be.noo] zijn zoon, בן- [bèn-] zoon van, בנים [baa.niem] zonen
 בת [bat] dochter, בתך [bit.te.chaa] jouw dochter, בנות [baa.noot] dochters
 אם [ʾeem] moeder, אמו [ʾim.moo] zijn moeder, אמה [ʾim.maah] haar moeder

1.5 Vragen les 1

V01-01 Hoeveel letters telt het Hebreeuwse alfabet?

V01-02 Welke letters zijn de laryngalen?

V01-03 Welke letters kunnen een leesmoeder zijn?

V01-04 Welke letters kunnen een Dageesj Lene hebben?

1.6 Lied Sjalom chaverim

[Beluister "Sjalom chaverim"](#)

	שָׁלוֹם
[sjaa.loom] vrede	
	חֲבֵרִים
[cha.vee.riem] vrienden	
	לְהִתְרָאוֹת
[le.hit.raa.oot] tot we zullen elkaar weerzien	

[sjaa.loom cha.vee.riem, sjaa.loom cha.vee.riem, sjaa.loom, sjaa.loom]

Vrede vrienden, vrede vrienden, vrede, vrede

[le.hit.raa.oot, le.hit.raa.oot, sjaa.loom, sjaa.loom]

Tot we elkaar weer zien, tot we elkaar weer zien, vrede, vrede.

2 Semitische taalfamilie, woordvolgorde Hebreeuws

2.1 Vragen en antwoorden vorige les

V01-01 Hoeveel letters telt het Hebreeuwse alfabet?

Het Hebreeuwse alfabet telt 22 letters (consonanten).

V01-02 Welke letters zijn de laryngalen?

Er zijn 4 laryngalen: Alef, Hee, Chet en Ajin. De Reesj geldt vaak ook als een laryngaal.

V01-03 Welke letters kunnen een leesmoeder zijn?

Er zijn 4 letters die een leesmoeder kunnen zijn: Alef, Hee, Waw en Jod.

V01-04 Welke letters kunnen een Dageesj Lene hebben?

Er zijn 6 letters die een Dageesj Lene kunnen hebben: Beet, Gimel, Dalet, Kaf, Pee en Taf. Het geheugenwoord BeKaDKeFaT helpt om de woorden te onthouden.

2.2 Semitische taalfamilie

Het Hebreeuws behoort tot de Semitische talenfamilie. Deze talenfamilie heeft de volgende eigenschappen.

1 De meeste woorden hebben een stam of wortel van drie letters. De stam is de kern van het woord. Als je die kern weet, kan je het woord opzoeken in het woordenboek.

Voorbeeld: in de bijbel zie je: [haa.je.taa] = zij was, maar de stam van dit woord het werkwoord [haa.jaa] = zijn. De laatste h van de stam is verdwenen en de vrouwelijk uitgang [.taa] is toegevoegd.

2 Er zijn letters die een diepe keelklank hebben: de laryngalen. De Hebreeuwse letters   zijn laryngalen. De letter is soms een laryngaal.

3 Er zijn weinig ondergeschikte zinnen met woorden als omdat, als en want. Er zijn veel nevenschikte zinnen met het woord en.

4 De tijdsbepaling is niet zoals bij onze taal: verleden, heden en toekomst. Het gaat erom of de handeling gaat beginnen, nog bezig is of nog zal gaan beginnen in de toekomst.

2.3 Verschillen Hebreeuws en Nederlands.

Dit zijn 3 belangrijke verschillen tussen het Nederlands en het Hebreeuws.

1 woordvolgorde zelfstandig naamwoord en bijvoegelijk naamwoord

In het Hebreeuws zeggen we het licht het grote (bepaald lidwoord - zelfstandig naamwoord – bepaald lidwoord - bijvoegelijk naamwoord). In het Nederlands het grote licht.

אֶת־הַמָּאֹר הַגָּדֹל [’èt-ham.maa.’oor|hag.gaa.dool] het licht het grote.

2 Plaats van bezittelijk voornaamwoord

Het bezittelijk voornaamwoord komt achter het zelfstandig naamwoord en wordt eraan vast geschreven. Dus יָדִי [jaa.die] “hand van mij” in het Hebreeuws en “mijn hand” in het Nederlands.

3 Stam van werkwoord

De stam van een werkwoord kan in meerdere vormen voorkomen, welke verschillende betekenissen hebben.

Vooral door punt 3 is het Hebreeuws een zeer compacte taal. Als we de woorden vertalen naar het Nederlands moeten we gaan schuiven met woorden om de zin goed te laten lopen.

2.4 Woorden eindigend op aajw

Woorden die eindigen op qamets – jod – wav worden uitgesproken en getranslitteerd als [aaw].

De Jod wordt dus niet uitgesproken en niet getranslitteerd

Voorbeeld:

בָּנָיו [ba.naaw] zijn zonen (בֵּן [been] zoon, בָּנִים [baa,niem] zonen)

2.5 Tekst Genesis 1: 2

[Beluister Genesis hoofdstuk 1](#)

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוֹמוֹת וְחָשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹמוֹת
2 we.haa.’aa.rèts haa.je.taa to.hoe waa.vo.hoe we.cho.sjèch ’al-pe.nee te.hoom diepte www: En de aarde zij was woest en leeg en duisternis op het aangezicht van diepte nl: En de aarde was woest en leeg en er was duisternis op de oppervlakte van de diepte
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֵף עַל־פְּנֵי הַמַּיִם:
we.roe.ach ’è.lo.hiem me.ra.chè.fèt ’al-pe.nee ham.maa.jim www: en Geest van God zwevende op aangezicht van het water. nl. en de Geest van God zweefde boven het water.

הָיָה [haa.jaa] = zijn. הָיְתָה [haa.je.taa] = zij was

וְ [wa] = en. וּ [waa] = en. הַ [ha] = de of het.

פְּנִים [paa.niem] = aangezicht (status absolutes).

פְּנֵי [pe.nee] = aangezicht van (status constructus).

רוּחַ [roe.ach] = geest, adem of wind. Let op: geen [roe.eha], bij patach onder laryngaal (glij-patach) eerst de patach en dan de laryngaal lezen.

רָחַף [raa.chaf] zacht worden, broeden, zweven, מְרַחֶפֶת [me.ra.chè.fèt] zwevende, Deut 32: 11 gebruikt voor een arend die over haar jongen zweeft.

2.6 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

אָרֶץ [’è.rèts] aarde, land, הָאָרֶץ [haa.’aa.rèts] de aarde, מֵאֶרֶץ [mee.’ar.tse.chaa] van uw land.

פְּנִים [paa.niem] aangezicht, פְּנֵי [pe.nee] aangezicht van, פָּנָיו [paa.naaw] zijn aangezicht.

רוּחַ [roe.ach] geest, wind, adem, רוּחוֹ [roe.choo] zijn geest, הַרוּחֹת [haa.roe.chot] de geesten.

מַיִם [ma.jim] water, wateren, עַל־מַיִם [‘al-mee] bij wateren van.

2.7 Vragen les 2

V02-01 Wat is de stam van een hebreeuws woord?

V02-02 Wordt het bezittelijk voornaamwoord voor of achter het zelfstandig naamwoord geplakt?

V02-03 Hoe translittereer je woorden die eindigen op qamets – jod – wav?

2.8 Lied Sjalom chaverim (herhaling 1.6)

3 Dageesj, Leesmoeders

We maken onderscheiden in de Dageesj forte (verdubbeling en de Dageesj lene (verscherping van de uitspraak.

3.1 Vragen en antwoorden vorige les

V02-01 Wat is de stam van een hebreuws woord?

De meeste woorden hebben een stam of wortel van drie letters. De stam is de kern van het woord. Als je die kern weet, kan je het woord opzoeken in het woordenboek.

V02-02 Wordt het bezittelijk voornaamwoord voor of achter het zelfstandig naamwoord geplakt?

Het bijvoegelijk naamwoord wordt achter het zelfstandig naamwoord eraan vast geschreven. Het is een achtervoegsel.

V02-03 Hoe translittereer je woorden die eindigen op qamets – jod – wav?

Dit translittereer je niet als [aajw], maar als [aaw].

3.2 Dageesj forte (verdubbeling)

Alle letters met uitzondering van de laryngalen kunnen worden verdubbeld met een punt (dageesj forte).

ה h	ד d	ג g	ב b,v	א ,	alef, beet, gimel, dalet, hee
י j	ט t	ח ch	ז z	ו w	wav, zajin, chet, tet, jod
ס s	נ n	מ m	ל l	כ k,ch	kaf, lamed, meem, noen, samech
ר r	ק q	צ ts	פ p,f	ע .	ajin, pee, tsadee, qof, reesj
		ת t	ש sj	ש s	sin / sjin, taf
ץ ts	ף p,f	ן n	ם m	ך ch	slotletters: kaf, meem, noen, pee, tsadee

Een punt in de letter (.) geef een verdubbeling aan.

Voorbeelden

ח.מ.י.א [ham.maa.jim] het water

דַּבְּרוּ [dab.be.roe] Spreekt.

Aan een Dageesj Forte gaat altijd een vocaal of een hoorbare sjewa vooraf. Let op: een leesmoeder is ook een vocaal.

Een dageesj forte kan niet in een laryngaal staan (א ה ה ע). De letter ר is soms een laryngaal.

3.3 Dageesj lene (begadkefat)

De Dageesj lene kan alleen staan letters begadkefat (ב ג ד כ פ ת).

begadkefat - dageesj lene – beet, gimel, dalet, kaf, pee, taf

ה h	ד d	ג g	ב b,v	א ,	alef, beet, gimel, dalet, hee
י j	ט t	ח ch	ז z	ו w	wav, zajin, chet, tet, jod
ס s	נ n	מ m	ל l	כ k,ch	kaf, lamed, meem, noen, samech
ר r	ק q	צ ts	פ p,f	ע ,	ajin, pee, tsadee, qof, reesj
		ת t	ש sj	ש s	sin / sjin, taf
ץ ts	ף f	ן n	ם m	ך ch	slotletters: kaf, meem, noen, pee, tsadee

Hoe onderscheiden we de dageesj lene en forte?

na een vocaal of na een hoorbare sjewa, (dus na een open lettergreep): dageesj forte

na een consonant (dus na een gesloten lettergreep): dageesj lene.

De letters begadkefat (ב ג ד כ פ ת) kunnen met een punt (dageesj lene) of zonder punt worden geschreven. Met dageesj lene hebben ze een “hardere” uitspraak. In de praktijk geldt

dit geldt alleen voor de letters beet ב (b of v), kaf כ (k of ch) en pee פ (p of f).

Voorbeelden (letters begadkefat met en zonder dageesj lene)

ב beet (b) בָּרָא [baa.raa] hij schiep

ב veet (v) וָבְהוּ [waa.vo.hoe] en leeg

ג gimel (g) גַּן [gan-] tuin

ג gimel (g) בְּדִגְתָּ [vid.gat] over de vissen

ד dalet (d) וַיִּבְדֵּל [waj.jav.deel] en hij scheidde

ד dalet (d) אָדָם [’aa.daam] mens

כ kaf (k) כִּי [kie] dat

כ chaf (ch) כֶּן [cheen] zo

פ pee (p) עַל-פְּנֵי [‘al-pe.nee] op aangezicht van

פ fee (f) יְעוּפְרֵי [je. ‘o.feef] laten zij vliegen

ת taf (t) תורה [too.raa] wet

תָּ taf (t) תהו [to.hoe] woest

3.4 Leesmoeders

Leesmoeders – alef, hee, wav, jod

ה h	ד d	ג g	ב b,v	א ,	alef, beet, gimel, dalet, hee
י j	ט t	ח ch	ז z	ו w	wav, zajin, chet, tet, jod
ס s	נ n	מ m	ל l	כ k,ch	kaf, lamed, meem, noen, samech
ר r	ק q	צ ts	פ p,f	ע ,	ajin, pee, tsadee, qof, reesj
		ת t	ש sj	ש s	sin / sjin, taf
ץ ts	ף p,f	ן n	ם m	ך ch	slotletters: kaf, meem, noen, pee, tsadee

De letters י ה ו א kunnen een consonant (medeklinker) zijn maar ook een leesmoeder zijn.

Bij de ה alleen bij de laatste letter van een woord. Een leesmoeder is een aanduiding van een vocaal (klinker). Een leesmoeder wordt niet gevolgd door een vocaal, maar volgt zelf na een vocaal. Een consonant die wordt gevolgd door een vocaal kan geen leesmoeder zijn. In de eerste hoofdstukken van deze cursus worden de hebreeuwse letters die leesmoeder zijn grijs weergegeven. In de translitteratie worden leesmoeders weggelaten. Leesmoeders worden niet uitgesproken.

Voorbeelden.

א leesmoeder alef בְּרֵאשִׁית [be.ree.sjiet] in begin

ה leesmoeder slot-hee (alleen het eind van een woord) הִיְתָה [haa.je.taa] zij was

ו leesmoeder wav תְּהוּ [te.hoom] diepte

י leesmoeder jod בְּרֵאשִׁית [be.ree.sjiet] in begin

De leesmoeders worden alleen gecombineerd met verwante vocalen

Alef met alle lange vocalen [aa, è, ee, oo, ie ,oe]

Slot-hee met de vocalen [aa, è, ee, oo]

Waw met de vocalen [oo, oe]

Jod met de vocalen [è, ee, ie]

Dit overzicht toont alle mogelijke vocalen in een lettergreep die met een ר begint.

klinker ->	ָ	ֶ	ֵ	ׁ	ׂ	׃	ַ
lees-moeder (kort/lang)	qamets	segol	tseree	cholem	chieriq	qibboet s	patach
geen (kort)	רָ o	רֶ è	רֵ ee	רׁ o	רׂ i	ר׃ oe	רַ a

geen (lang door klemtoon)	ךַ aa						
א alef (lang)	אֶךַ aa	אֶךְ è	אֶךֶ ee	אֶךֹ oo	אֶךֵ ie	אֶךֹֹ oe	
ה slot-hee (lang)	הֶךַ aa	הֶךְ è	הֶךֶ ee	הֶךֹ oo			
ו wav (lang)				וֹךֹ oo		וֹךֵֹ oe	
י jod (lang)		יֶךְ è	יֶךֶ ee		יֶךֵ ie		

De combinatie ׀ֹֹ oe bestaat niet en wordt ׀ֵֹ oe. ׀ֵֹ is de sjoereq.

Een leesmoeder ׀ ה א verlengt een cholem van o naar oo.

Een leesmoeder ׀ א verlengt een chiereq van i naar ie.

De patach heeft nooit een leesmoeder.

3.5 Tekst Genesis 1 : 3 – 4

[Beluister Genesis hoofdstuk 1](#)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ יְהִי-אֹרֶךְ:
3 waj.jo.mèr ’è.lo.hiem je.hie ’oor wa.je.hie ’oor www: En Hij zei God er zij licht en er was licht. nl: En God zei er zij licht en er was licht.

אָמַר [’aa.mar] = zeggen. וַיֹּאמֶר [waj.joo.mèr] = en hij zei. הָיָה [haa.jaa] = zijn.

יְהִי [je.hie] = er zij. יְהִי ׀ [wa.je.hie] = er was. אֹרֶךְ [’oor] = licht.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶת-הָאֹרֶךְ כִּי-טוֹב
4 waj.jar ’è.lo.hiem ’eet-haa.’oor kie-toov www: en Hij zag God het licht dat goed. nl: en God zag dat het goed was.

וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹרֶךְ וּבֵין הַחֹשֶׁךְ:
waj.jav.deel ’è.lo.hiem been haa.oor oe.veen haa.cho.sjèch www: En Hij scheidde God tussen het licht en tussen de duisternis. nl: En God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis.

רָאָה [raa.’aa] = zien. וַיֹּאמֶר [waj.jar|’] en hij zag. כִּי- [kie-] dat.

טוֹב [toov] goed. בָּדַל [baa.dal] scheiden. וַיִּבְדֵּל [waj.javdeel] en hij scheidde.

בֵּין [been] tussen. ׀ [oe] en. ׀ֵֹ [oe.veen] en tussen.

3.6 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

בָּדַל [baa.dal] scheiden, וַיִּבְדֵּל [waj.javdeel] en hij scheidde.

טוֹב [toov] goed, aangenaam, טוֹב [toov] goed zijn, aangenaam zijn

אוֹר [’oor] licht, אוֹרְךָ [’oo.rè.chaa] uw licht

אוֹר [’oor] licht worden, licht zijn, אוֹרִי [’oo.rie] word licht

רָאָה [raa.’aa] zien, וַיֵּרָא [waj.jar’] en hij zag.

3.7 Vragen les 3

V03-01 Wat is de functie van een Dageesj forte?

V03-02 Welke 3 letters worden in deze cursus anders uitgesproken als er een Dageesj lene in staat?

V03-03 Hoe kun je weten of een Dageesj forte of lene is?

V03-04 Geef bij de 4 leesmoeders aan voor welke vocaalklanken ze worden gebruikt.

3.8 Lied Qadoosj (Heilig)

Beluister Qadoosj (heilig)

קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת
qaa.doosj qaa.doosj qaa.doosj ’a.do.naa ’è.lo.hiem tse.vaa.’oot heilig heilig heilig Adonaaj God van legermachten
אֲשֶׁר הָיָה וְהָיָה וַיָּבֹא:
’a.sjèr haa.jaa we.ho.wè we.jaa.voo waarvan geldt Hij was en Hij is en Hij zal komen

[qaa.doosj, qaa.doosj, qaa.doosj] (2x)

Heilig, heilig, heilig, heilig heilig heilig,

[’a.do.naa|’è.lo.hiem tse.vaa.’oot] (2x)

Adonaaj, God van legermachten.

[’a.sjèr|haa.jaa|we.hoo.wè|we.ja.voo] (2x)

waarvan geldt Hij was en Hij is en Hij zal komen.

Openbaring 4: 8

Het lied komt uit Openbaring 4: 8. Alleen het woordje [’a.sjèr] "waarvan geldt" is toegevoegd.

De vier dieren roepen: Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige.

וְאַרְבַּע הַחַיּוֹת לֵשׁ כְּנָפַיִם לֵשׁ כְּנָפַיִם לְאַחַת וְהֵן מְלֵאוֹת
we.’ar.ba’ ha.chaj.joot sjees ke.naa.fa.jim sjees ke.naa.fa.jim le.’è.chaat we.heen me.lee.oot en vier dieren zes paar vleugels zes paar vleugels voor ieder en dus gevuld met
עֵינַיִם מְסֻבִּיב וּמְלֻפְּנִים וְאֵין־דָּמִי לָהֶן יוֹמָם וְלַיְלָה וְאִמְרוּת
’ee.na.jim mis.saa.viev oe.mil.lif.niem we.’een- da.mie laa.hèn joo.maam waa.laj.laa we.’o.me.root paar ogen van rondom van aangezichten en niet rust voor hen dagen en nacht zeggende
קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הָיָה וְהָיָה וַיָּבֹא:

qaa.doosj qaa.doosj qaa.doosj 'a.do.naa 'è.lo.hiem tse.vaa.'oot haa.jaa we.ho.wè we.jaa.voo heilig heilig heilig Adonaa God van legermachten Hij was en Hij is en Hij zal komen
--

Jesaja 6: 3

Een gedeelte van de liedtekst staat ook in Jesaja 6: 3 , maar het woord ['è.lo.hiem] "God" ontbreekt): [qaa.doosj|qaa.doosj|qaa.doosj|'a.do.naa|tse.vaa.'oot].

Bij de roeping van de profeet Jesaja roepen staan Serafs (engelen) boven de Heere en ze roepen elkaar toe: Heilig, heilig, heilig is de HEERE van de legermachten; heel de aarde is vol van Zijn heerlijkheid.

	וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר
we.qaa.raa zè 'èl-zè we.'aa.mar en hij riep deze naar deze en hij zei	
	קָדוֹשׁוּ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה יִצְבְּאוֹת
qaa.doosj qaa.doosj qaa.doosj 'a.do.naa tse.vaa.'oot heilig heilig heilig Adonaa van legermachten	
	מְלֵא כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
me.loo kol-haa.'aa.rèts ke.voo.doo vol van heel de aarde zijn glorie	

4 Ketiv-qeree, sjewa

4.1 Vragen en antwoorden vorige les

V03-01 Wat is de functie van een Dageesj forte?

De dageesj forte verdubbelt een consonant

V03-02 Welke 3 letters worden in deze cursus anders uitgesproken als er een Dageesj lene in staat?

De consonanten die anders worden uitgesproken als er een Dageesj lene in staat zijn: Beet (b of v), Kaf (k of ch) en Pee (p of f).

V03-03 Hoe kun je weten of een Dageesj forte of lene is?

Een consonant met een Dageesj forte wordt altijd voorafgegaan door een vocaal.

V03-04 Geef bij de 4 leesmoeders aan voor welke vocaalklanken ze worden gebruikt.

De leesmoeder Alef wordt gebruikt voor de vocaalklanken [aa, è, ee, oo, ie, oe]

De leesmoeder slot-Hee wordt gebruikt voor de vocaalklanken [aa, è, ee, oo]

De leesmoeder Wav wordt gebruikt voor de vocaalklanken [oo, oe]

De leesmoeder Jod wordt gebruikt voor de vocaalklanken [è, ee, ie]

4.2 Ketiv-qeree (lees anders dan geschreven is)

קְתִיב [qe.tiev] geschreven (van כָּתַב [kaa.tav] schrijven).

קְרִי [qe.ree] = lees, roep, proclameer (van קָרָא [qaa.raa] lezen, roepen, proclameren).

De Masoreten beschouwden de consonantentekst als heilig en het was niet toegestaan om die te veranderen. Maar zij vonden dat een aantal woorden niet zo mocht worden gelezen als ze waren geschreven in de consonantentekst.

Bij de gewone Ketiv-qeree schreven de Masoreten in de marge wat er gelezen moest worden. De bijzondere Ketiv-qeree heet Ketiv-qeree-perpetuë. Deze geldt voor woorden die altijd op de zelfde manier moeten worden gelezen. Zie hieronder.

1. De belangrijkste Ketiv-qeree betreft de naam van God יהוה? Jaahwèh of JHWH. Gelovige Joden spreken die naam al meer dan 2000 jaar niet uit omdat ze diep respect hebben voor Hem. In plaats van יהוה? of Jaahwèh of JHWH spreken ze uit: אֲדֹנָי [’a.do.naa] mijn Heer. Daarom schreven de Masoreten de klinkers van [’a.do.naa] bij het woord יהוה? , waarbij de chateef-patach, welke alleen onder een laryngaal mag staan, wordt vervangen door een sjewa. De Cholem wordt vaak weggelaten: יהוה?.

In deze cursus volgen deze gewoonte. We translittereren יהוה? als [’a.do.naa] en vertalen het naar Adonaaj. JHWH wordt ook wel het tetragrammaton genoemd. De naam Jehovah is dus onjuist. Oorspronkelijk was de naam יהוה? [Jah.wèh].

2. Als voor JHWH het woord Adonaaj staat, dan worden de klinkers van Èlohiem bij JHWH gezet.

	Ketiv - geschreven	Qeree - lees
1	יהוה? of יהוה? [je.hø.wah]	אֲדֹנָי [Adonaaj] of HEERE
2	אֲדֹנָי יהוה? [’a.do.naa je.hø.wih]	אֲדֹנָי אֱלֹהִים [’a.do.naa ’è.lo.hiem] de Heer Adonaaj of de Here HEERE
3	ירושלם? [je.roe.sjaa.la.im]	ירושלם? [je.roe.sjaa.la.jim] Jeruzalem
4	הוא [hiw ²]	היא [hie’] zij

4.3 Simpele sjewa

De simpele sjewa (sjewa simplex) ◌̆ is een sjewa die staat alleen, dus niet gecombineerd met een andere vocaal, onder een consonant.

De hoorbare sjewa (sjewa mobile simplex) wordt uitgesproken als “e”, als in begin.

De stille sjewa (sjewa quiescens simplex) wordt niet uitgesproken. Hij dient als afsluiting van een lettergreep.

Voorbeelden en regels.

בְּרִית [be.riet] verbond. Onder eerste consonant: hoorbaar.

דַּבֵּר [dab.be.roe] Spreekt. Onder een consonant met een dageesj forte (verdubbelde consonant) : hoorbaar.

יוֹשְׁבֵי [joo.sje.viem] bewoners. Na een lange vocaal (aa, ie, é, oo, oe): hoorbaar. Een vocaal met een leesmoeder is altijd lang.

יִשְׂרָאֵל [jis.raa.’eel] Israel. Na een korte vocaal (a, i, è, o, oe): stil.

Het overzicht hieronder toont wanneer vocalen kort (daarop volgende sjewa is stil) of lang (daarop volgende sjewa is hoorbaar) is.

Dit overzicht toont alle mogelijke vocalen in een lettergreep die met een א begint.

klinker -> lees-moeder (kort/lang)	qamets	segol	tseree	cholem	chieriq	qibboet s	patach
geen (kort)	אֹ	אֶ	אֵ	אָ	אִ	אֹּ	אָּ
geen (lang door klemtoon)	אֶּ						
א alef (lang)	אֶּא	אֶּא	אֶּא	אֶּא	אֶּא	אֶּא	
ה slot-hee (lang)	הֶּא	הֶּא	הֶּא	הֶּא			
ו wav (lang)				וֶּ		וֶּ	
י jod (lang)		יֶּ	יֶּ		יֶּ		

הָלַךְ [haa.lach] hij ging. Onder de laatste consonant van een woord: stil.

נָרַדְּ [neerd] nardus. Onder de laatste twee consonanten van een woord: beide stil.

יִכְתְּבוּ [jich.te.voe] zij zullen schrijven. Twee sjewa's midden in woord: 1e stil, 2e hoorbaar.

4.4 Samengestelde sjewa

Bij laryngalen א ו י ה wordt de simpele sjewa אֱ vervangen door een samengestelde sjewa: chateef-segol אֶ (è), chateef-qamets אֹ (o) en chateef-patach אָ (a).
Voorbeelden.

chateef-segol אֶ (è) אֱלֹהִים [’è.lo.hiem] God.

chateef-qamets אֹ (o) עֲנִי [‘o.nie] ellende.

chateef-patach אָ (a) חֲמֹר [cha.moor] ezel.

4.5 Tekst Genesis 1 : 5 – 6

Beluister Genesis hoofdstuk 1

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶת הַיּוֹם וְלַחֲשֹׁךְ
waj.jiq.raa ’è.lo.hiem laa.’oor joom we.la.cho.sjèch www: 5 En Hij riep God tot licht dag(en) tot duisternis nl: En tegen het licht riep God dag en tegen de duisternis
קָרָא לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד: פ
qaa.raa laa.je.laa wa.je.hie-’è.rèv wa.je.hie-vo.qèr joom ’è.chaad www: Hij riep nacht en het werd avond en het werd morgen dag één. nl: riep Hij nacht en het werd avond en het werd morgen, de eerste dag.

לַיְלָה [laa.je.laa] = nacht. עֶרֶב [’è.rev] = avond. בֹּקֶר [bo.qèr] = morgen.

יּוֹם [joom] = dag. אֶחָד [’è.chaad] = één.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ	
waj.joo.mèr ’è.lo.hiem je.hie raa.qie.a’ www: 6 En Hij zei God er zij uitspansel nl: En God zei er zij uitspansel	
בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם:	
be.tooch ham.maa.jiem wie.hie mav.diel been ma.jiem laa.maa.jiem www: in midden van de wateren en er was scheiding tussen water tot water. nl: wwv: in het midden van het water en er was scheiding tussen water en water.	

רָקִיעַ [raa.qie.a’] uitspansel. תּוֹךְ [taa.wèch] = midden.

4.6 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

לַיְלָה [laa.je.laa] = nacht.

יּוֹם [joom] = dag, יָמִים [ja.miem] dagen, יְמֵי [je.mee] dagen van.

עֶרֶב [’è.rev] = avond, מֵעַרְבַּב [mee.‘è.rèv] vanaf de avond,

בֵּין הָעֶרְבָּיִם [been|haa.‘ar.baa.jiem] bij de schemering (tussen de twee avonden).

בֹּקֶר [bo.qèr] = morgen, בַּבֹּקֶר [bab.bo.qèr] in de morgen.

תּוֹךְ [taa.wèch] = midden, בְּתוֹךְ [be.tooch] in het midden van.

כָּתַב [kaa.tav] schrijven, קָתִיב [qe.tiev] geschreven.

קָרָא [qaa.raa] lezen, roepen, proclameren, קְרִי [qe.ree] = lees, roep, proclameer.

4.7 Vragen les 4

V04-01 Leg uit wat Ketiv – Qere betekent.

V04-02 Wanneer is de simpele sjewa hoorbaar?

V04-03 Wanneer is de simpele sjewa stil?

V04-04 Onder welke letters vinden we geen simpele sjewa, maar een samengestelde sjewa?

4.8 Lied Qadoosj (Heilig, herhaling van 3.7)

5 Tenach, accenten en overige schrifttekens

5.1 Vragen en antwoorden vorige les

V04-01 Leg uit wat Qetiv – Qeree betekent.

Ketiv-qeree betekent dat er iets anders moet worden gelezen dan wat er geschreven is.

V04-02 Wanneer is de simpele sjewa hoorbaar?

De simpele sjewa is hoorbaar als: 1 deze onder de eerste consonant staat, 2 deze onder een verdubbelde consonant staat, 3 deze volgt op de vocaal qamets die de klemtoon heeft, 4 bij twee maal een sjewa midden in een woord is de tweede hoorbaar.

V04-03 Wanneer is de simpele sjewa stil?

De simpele sjewa is stil als: 1 deze onder de laatste consonant staat, 2 deze volgt op een korte vocaal, 3 bij twee maal een sjewa midden in een woord is de eerste stil.

V04-04 Onder welke letters vinden we geen simpele sjewa, maar een samengestelde sjewa?

We vinden een samengestelde sjewa onder de laryngalen (Alef, Hee, Chet en Ajin).

5.2 Tenach

De Tenach is de Joodse bijbel en deze bestaat uit 39 bijbelboeken. Het oude testament van de christelijke bijbel bevat dezelfde boeken, maar in een andere volgorde. Het woord Tenach is een afkorting van Thora (T), Nevi'im (N) en Ketoevim (K) en dat zijn de namen van de 3 onderdelen van de Joodse bijbel.

תּוֹרָה [too.raa] Thora, onderwijzing (5 boeken: 1 – 5)

1 Beresjiet - Genesis

2 Sjemot - Exodus

3 Wajikra - Leviticus

4 Bemidbar (Bamidbar) - Numeri

5 Devariem – Deuteronomium

נְבִיאִים [ne.vie.'iem] Nevi'im, Profeten (21 boeken: 6 – 26)

- 6 Jehosjoea' - Jozua
- 7 Sjofetiem - Richteren
- 8 Sjemoeël 1 - 1 Samuel
- 9 Sjemoeël 2 - 2 Samuel
- 10 Melachiem 1 - 1 Koningen
- 11 Melachiem 2 - 2 Koningen
- 12 Jesja'jahoe - Jesaja
- 13 Jirmejahoe - Jeremia
- 14 Jechezkel - Ezechiël
- 15 Hosjea' - Hosea
- 16 Joël - Joël
- 17 Amos - Amos
- 18 'Ovadja - Obadja
- 19 Jona - Jona
- 20 Micha - Micha
- 21 Nachoem - Nahum
- 22 Chavakoek - Habakuk
- 23 Tsefanja - Zefanja
- 24 Chaggai - Haggai
- 25 Zecharja - Zacharia
- 26 Mal'achi – Maleachi

כְּתוּבִים [ke.toe.viem] Ketoevim, geschriften (13 boeken: 27 – 39)

- 27 Tehiliem - Psalmen
- 28 Misjlee - Spreuken
- 29 Iov - Job
- 30 Sjier Hasjiriem - Hooglied
- 31 Roet - Ruth
- 32 Echa - Klaagliederen
- 33 Kohelet - Prediker
- 34 Ester – Esther
- 35 Daniël - Daniël
- 36 Ezra – Ezra
- 37 Nechemja - Nehemia
- 38 Divree Hajamiem 1 - 1 Kronieken
- 39 Divree Hajamiem 2 - 2 Kronieken

5.3 Accenten en overige schrifttekens

Accenten

De accenten, ook wel zangtekens genoemd, zijn door de Masoreten toegevoegd met het doel om de (zangerige) voordracht van de tekst vast te leggen. We behandelen hier de 3 belangrijkste accenten: de atnah, de silloeq en de meteg.

Atnah אֲלֶהֱיִם (^ links naast vocaal) geeft het midden van een vers aan, geeft klemtoon en vaak verlenging van de vocaal.

Silloeq הָאֲרִי: (vertikaal streepje links naast vocaal in laatste woord van een vers, dus altijd in combinatie met : de soof pasoeq) geeft klemtoon en vaak verlenging van de vocaal.

Meteg הַיִּת (vertikaal streepje links naast vocaal) geeft bijklemtoon.

Overige schriftekens

De maqqueef עַל־פְּנֵי (־ liggend spreekje tussen 2 woorden) verbindt deze woorden met elkaar.

de soof pasoeq הָאָרֶץ (: dubbele punt) geeft het einde van een vers aan.

De mappiq is een punt in de slot-hee הֵּ en geeft aan dat deze geen leesmoeder is en moet worden uitgesproken. לְמִינָהּ [le.mie.naah]

5.4 Tekst 2 Kronieken 36: 24

[Beluister 2 Kronieken 36](#)

Dit is de laatste tekst van de Joodse bijbel.

כֹּה־אָמַר כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל־מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ
24 koo-'aa.mar koo.rèsj mè.lèch paa.ras kol-mam.le.choot haa.'aa.rets www: Zo hij zegt Kores koning van Perzië alle koninkrijken van de aarde nl: Zo zegt Kores de koning van Perzië Adonaj God van de hemel gaf mij alle volken van de aarde
נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי
naa.tan lie 'a.do.naa 'è.lo.hee hasj.sjaa.ma.jiem we.hoe'-faa.qad 'aa.laj www: Hij gaf aan mij Adonaa God van de hemel en Hij gebood op mij nl: en Hij gebood mij
לְבָנוֹת־לוֹ בַּיַּת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בֵּיהוּדָה
liv.noot-loo va.jit bie.roe.sjaa.la.jim 'a.sjèr bie.hoe.daa www: te bouwen voor Hem huis in Jeruzalem dat in Juda nl: een huis voor Hem te bouwen in Jeruzalem in Juda.
מִי־בְכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיוֹ עִמּוֹ וַיַּעַל:
mie-vaa.chèm mik.kol-'am.moo 'a.do.naa 'è.lo.haav 'im.moo we.jaa.'al www: wie bij jullie van heel Zijn volk Adonaj zijn God met hem en laat hem op gaan nl: Laat Adonaj zijn God zijn met iedereen die tot Zijn volk behoort en laat hem opgaan.

כֹּה [koo] zo, מֶלֶךְ [mè.lèch] koning, נָתַן [naa.tan] geven,

פָּקַד [pe.kad] aanstellen, bezoeken, בָּנָה [baa.naa] bouwen, בַּיַּת [ba.jit] huis

עַם ['am] volk, עָלָה ['aa.laa] opgaan, stijgen, klimmen

De koning van Perzië roept de Joden die daar in ballingschap verbleven op om naar Jeruzalem te gaan en daar de tempel te herbouwen. Een prachtig slot voor de Joodse bijbel.

Er zijn trouwens veel beloften en profetieën in de bijbel die gaan over de terugkeer van het Joodse volk naar Israel.

5.5 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

כֹּהַ [koo] zo,

מֶלֶךְ [mè.lèch] koning, מְלָכִים [me.laa.chiem] koningen, מְלָכָי [mal.chee] koningen van.

נָתַן [naa.tan] geven, נָתַתְּ [no.teen] gevende.

פָּקַד [pe.kad] aanstellen, bezoeken.

בָּנָה [baa.naa] bouwen, לְבָנוֹת־ [liv.noot] om te bouwen.

בַּיִת [ba.jit] huis, בֵּיתְךָ [bee.te.chaa] uw huis.

עַם [‘am] volk, עַמּוֹ [‘am.moo] zijn volk.

עָלָה [‘aa.laa] opgaan, stijgen, klimmen, וַיַּעַל [we.jaa.‘al] en laat hem opgaan.

5.6 Vragen les 5

V05-01 Van welke 3 woorden is het woord Tenach een afkorting en wat betekenen die woorden.

V05-02 Noem het eerste en het laatste bijbelboek in de Tenach.

5.7 Lied Keajjaal (Als een hert)

Beluister Ke’ajjaal (Als een hert)

Het lied.

Ke’ajjaal ta‘arog ‘al ’afieqee maajim, ‘al ’afieqee maajim. (2x)

(Als een hert, dat verlangt, naar bronnen van water, naar bronnen van water.)

keen nafsjie ta‘arog, ’eelèchaa ‘adonaaj, ’eelèchaa ‘adonaaj. (2x)

(Zo verlangt mijn ziel, naar U Adonaaj, naar U Adonaaj.)

Het lied komt uit Psalm 42: 2. Het woord God is in het lied vervangen door Adonaaj (JHWH)

Psalm 42: 2

כְּאַיִל תַּעֲרַג עַל-אַפְיָקַי-מַיִם כִּן נַפְשִׁי תַעֲרַג אֵלַיךָ אֱלֹהִים:

ke.’aj.jaal|ta.‘a.rog|‘al-’a.fie.qee-maajim|keen|naf.sjie|ta.‘arog|’ee.lè.chaa|’è.lo.hiem
www: als hert|zij verlangt|naar-bronnen van-water|zo|mijn ziel|zij verlangt|naar U|God
nl: Zoals een hert verlangt naar waterbronnen, zo verlangt mijn ziel naar U o God

6 Qamets

6.1 Vragen en antwoorden vorige les

V05-01 Van welke 3 woorden is het woord Tenach een afkorting en wat betekenen die woorden.

Het woord TeNaCH is een afkorting van de namen van de drie onderdelen van de Joodse bijbel: Thora (Onderwijzing), Nevi'im (Profeten) en Ketoevim (Geschriften)

V05-02 Noem het eerste en het laatste bijbelboek in de Tenach.

Het eerste bijbelboek in de Tenach is Beresjiet (Genesis).

Het laatste bijbelboek in de Tenach is Divree Hajamim 2 (2 Kronieken).

6.2 Gesloten en open lettergrepen

Een lettergreep begint met:

1 (de regel:) een consonant: ראש [roosj] = hoofd

2 (uitzondering 1:) met de ו [oe] (sjoereq). ויגיו [oe.veen] en tussen

3 (uitzondering 2:) met een glij patach onder een laryngaal א [ach], na een vocaal in de vorige lettergreep: רואח [roe.ach]

Een lettergreep bevat één vocaal.

Open lettergreep

Een open lettergreep eindigt met een vocaal of een hoorbare sjewa. Deze vocaal kan ook inclusief een leesmoeder zijn.

רוח [roe.ach] Geest

בראשית [be.ree.sjiet] in begin

Gesloten lettergreep

1 Een gesloten lettergreep eindigt met een consonant of een stille sjewa.

והארץ [we.haa.'e.rèts] en de aarde

הלך [haa.lach] hij ging

2 De laatste lettergreep van een woord is gesloten als deze eindigt op 2 consonanten, welke geen vocalen of hoorbare sjewa's hebben.

נרד [neerd] nardus

3 Een dageesj forte in consonant die niet de eerste of de laatste van een woord is, verdubbelt de consonant, de eerste is het einde van de gesloten lettergreep, de tweede het begin van de volgende lettergreep.

הַמַּיִם [ham.maa.jim] het water

6.3 Qamets

De qamets heeft 2 uitspraken: aa of o. Bij de uitspraak o heet hij qamets chatoef. Voorbeelden en regels.

qamets chatoef [o] in 4 situaties

1 in een gesloten lettergreep

כֹּל- [kol-] alle, in een gesloten lettergreep (de consonant na de qamets mag geen vocaal of een hoorbare sjewa hebben)

חֹכְמָה [choch.maa] wijsheid, in gesloten lettergreep (de consonant na de qamets mag geen vocaal of een hoorbare sjewa hebben) zonder klemtoon (dus geen meteg links naast de qamets)

וַיַּקֵּם [waj.jaa.qom] en hij stond op, in gesloten lettergreep (de consonant na de qamets mag geen vocaal of een hoorbare sjewa hebben) zonder klemtoon (de meteg staat in de één na laatste lettergreep, die krijgt de klemtoon en niet de laatste lettergreep)

2 direct voor andere qamets chatoef

פְּעֻלָּתְךָ [po.‘ol.chaa] jouw werk, in een open lettergreep direct voor andere qamets chatoef

3 voor chateef qamets

אֹהֶלִי [’o.ho.lie] mijn tent, in een open lettergreep direct voor chateef qamets

4 in meervoudsvormen op [aa.sjiem]

קִדְשֵׁימ [qo.daa.sjiem] heiligdommen, in een open lettergreep in meervoudsvormen op [aa.sjiem]

qamets [aa] in alle niet hierboven genoemde gevallen

הַמַּיִם [ham.maa.jim] het water

חֹכְמָה [chaa.che.maa] zij is wijs. Lettergreep met qamets [chaa] heeft klemtoon vanwege de meteg links naast de qamets.

6.4 Tekst Genesis 1: 7 - 8

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַקַּיֵּץ וַיִּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֶשְׁרַ
7 waj.ja.‘as ’è.lo.hiem ’èt-haa.raa.qie.a’ waj.jav.deel been ham.majiem ’a.sjèr www: en Hij maakte God het uitspanse en Hij scheidde tussen het water dat

nl: En God maakte scheiding tussen het water
מִתַּחַת לָרְקִיעַ וַיְהִי כֵן: אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִיעַ וַיְהִי כֵן:
mit.ta.chat laa.raa.qie.a' oe.veen ham.ma.jiem 'a.sjèr mee. 'al laa.raa.qie.a' wa.je.hie-cheen www: onder tot uitspansel en tussen het water dat van boven tot uitspansel
nl: onder het uitspansel en het water boven het uitspansel.

עָשָׂה ['aa.saa] = maken. תַּחַת [ta.chat] = onder. עַל ['al] = boven. כֵּן [keen] = zo.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרְקִיעַ שָׁמַיִם
8 waj.jiq.raa' 'è.lo.hiem laa.raa.qie.a' sjaa.maa.jim www: En Hij riep God tot uitspansel hemel nl: En God noemde het uitspansel hemel
וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:
waj.hie-'è.rèv waj.hie-vo.qèr joom sjee.nie www: en het was avond en het was morgen dag tweede nl: en het was avond en het was morgen, de tweede dag.

שֵׁנִי [sjee.nie] = tweede.

6.5 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

עָשָׂה ['aa.saa] = maken, וַיַּעַשׂ [waj.ja.'as] en hij maakte.

תַּחַת [ta.chat] = onder, מִתַּחַת [mit.ta.chat] van onder.

עַל ['al] = boven, מֵעַל [mee.'al] van boven.

כֵּן [keen] = zo.

אֶחָד ['è.chaad] één.

שְׁנַיִם [sje.na.jiem] twee, שֵׁנִי [sjee.nie] = tweede.

6.6 Vragen les 6

V06-01 In welke 4 gevallen wordt de qamets uitgesproken als een [o]

6.7 Lied Keajjaal (Als een hert, herhaling van 5.6)

7 Suffixen pers. voornaamw, Teksten over de komst van Jezus

7.1 Vragen en antwoorden vorige les

V06-01 In welke 5 gevallen wordt de qamets uitgesproken als een [o]

De Qamets Chatoef wordt uitgesproken als een [o] en dat komt voor in de volgende gevallen:

- 1 Als de Qamets wordt gevolgd door een consonant zonder vocaal
- 2 Als de Qamets geen klemtoon heeft en wordt gevolgd door de sjewa.
- 3 Als de Qamets volgt op een andere Qamets Chatoef [o].
- 4 Als de Qamets volgt op een Chateef Qamets [o].
- 5 Als de Qamets wordt gevolgd door de meervoudsuitgang [aa.sjiem]

7.2 Persoonlijkvoornaamwoord als suffix

Het voorzetsel לְ [le] betekent “naar, tot, aan, voor” en kan worden verbonden aan een persoonsvorm. Deze persoonsvorm is een achtervoegsel of suffix.

persoon	hebreeuws	translitteratie (suffix)	nederlands
zonder suffix	לְ	le	tot
1 g ev	לִי	lie (ie)	tot mij
2 m ev	לְךָ	le.chaa (chaa)	tot jou
2 v ev	לְךָ	laach (aach)	tot jou
3 m ev	לוֹ	loo (oo)	tot hem
3 v ev	לָהּ	laah (aah)	tot haar
1 g mv	לָנוּ	laa.noe (noe)	tot ons
2 m mv	לָכֶם	laa.chèm (chèm)	tot jullie
2 v mv	לָכֶן	laa.chèn (chèn)	tot jullie
3 m mv	לָהֶם, לָהֶם	laam (aam), laa.hèm (hèm)	tot hen
3 v mv	לָהֶן	laa.hèn (hèn)	tot hen

Deze suffixen kunnen ook, zij het soms in iets gewijzigde vorm, worden verbonden aan:

- andere voorzetsels [be] of [ke]
- werkwoordsvormen
- de aanduiding van het lijdend voorwerp [’eet]
- zelfstandige naamwoorden

7.3 Teksten over de komst van Jezus

Micha 5:1

וְאַתָּה בֵּית-לְחֶם אֶפְרַתָּה צָעִיר לְהִיֹּת בְּאַלְפֵי יְהוּדָה	
we. ’at.taa beet-lè.chèm ’èf.raa.taa tsaa. ’ier lih.joot be. ’al.feelje.hoe.daa	
www: en jij huis van-brood Efrata klein om te zijn bij duizenden van Juda	
nl: En u, Bethlehem-Efratha, al bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda,	
מִמָּדָּר לִי יֵצֵא לְהִיֹּת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל	
mim.me.chaa lie jee.tsee lih.joot moo.sjeel be.jis.raa. ’eel	
www: van jou naar Mij Hij moet voortkomen om te zijn Heersers in Israël	
nl: uit u zal Mij voortkomen Die een Heersers zal zijn in Israël.	
וּמוֹצֵאתוֹ מִיְמֵי עוֹלָם:	
oe.moo.tsaa. ’o.taaw miq.qè.dèm mie.mee ’oo.laam	
www: en Zijn oorsprong van vroeger eeuwig	
nl: Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwige dagen af.	

In Bethlehem is Jezus geboren.
 Uit Maria is Jezus geboren: Gods Zoon.
 De oorsprong van Jezus is eeuwig.

בֵּית [ba.jit] huis, בֵּית- [beet] huis van
 הָיָה [haa.jaa] zijn, לְהִיֹּת [lih.joot] om te zijn
 אֶלְפָּה [’è.lèf] duizend, אֶלְפֵּים [’a.laa.fiem] duizenden, בְּאַלְפֵי onder duizenden van
 מוֹשֵׁל [maa.sjal] heersen, מוֹשֵׁל [moo.sjeel] heersers

Jesaja 7:14

לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת	
la.cheen jit.teen ’a.do.naa hoe laa.chèm ’oot	
www: Daarom Hij zal geven Heer Hij aan u teken	
nl: Daarom zal de Heere Zelf u een teken geven:	
הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְקָרְאת שְׁמוֹ עִמָּנוּ אֵל:	
hin.nee haa. ’al.maa haa.raa we.jo.lè.dèt we.qaa.raat sje.moo ’im.maa.noe ’eel	
www: zie de jonge vrouw zwanger en barende zoon en zij zal roepen zijn naam met ons God	

nl: Zie, de maagd zal zwanger worden. Zij zal een Zoon baren en Hem de naam Immanuel geven.

De Heilige Geest kwam over Maria en zij baarde Jezus, Gods Zoon.

[Beluister Jesaja 9](#)

Jesaja 9:1

הָעַם הַהֲלֹכִים בְּחֹשֶׁךְ רְאוּ אֹר גָּדוֹל
<p>haa.‘aam ha.ho.le.chiem ba.cho.sjèch raa.‘oe ’oor gaa.dool.   www: het volk de gaanden in duisternis zij zullen zien licht groot   nl: Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien.</p>
יְשֵׁבֵי בְּאֶרֶץ צִלְמוֹת אֹר נִגְהַ עֲלֵיהֶם:
<p>joo.sje.vee be.‘è.rèts sal.maa.wèt ’oor naa.gah ’a.lee.hèm   www: inwonenden van op land van schaduw van dood licht zal schijnen op hen   nl: Zij die wonen in het land van de schaduw van de dood, over hen zal een licht schijnen.</p>

Jezus is het licht van de wereld.

God heeft ons getrokken uit de macht van de duisternis en overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde.

Jesaja 9:5.

כִּי-יֵלֵד יִלְד-לָנוּ בֶן נִתַּן-לָנוּ
<p>kie-jè.lèd joel.lad-laa.noe been nit.tan-laa.noe   www: want geborene Hij is geboren-aan ons Zoon is gegeven-aan ons   nl: Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven,</p>
וַתְּהִי הַמְּשָׁרָה עַל-שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ
<p>wat.te.hie ham.mis.raa ‘al-sjich.moo waj.jiq.raa sje.moo   www: en zij zal zijn de regering op-Zijn schouder en Hij wordt genoemd Zijn naam   nl: en de heerschappij rust op Zijn schouder. En men noemt Zijn Naam</p>
פְּלֹא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אָבִיעַד שָׁר-שְׁלוֹם:
<p>pè.lèljoo.‘eets ’eel gib.boor ’a.vie.‘ad sar-sjaa.loom   www: Wonderlijk Raadgevende God sterk Vader Eeuwige Prins van-vrede   nl: Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst.</p>

Jezus: Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde

Jezus' heerschappij, die op Zijn schouder is, verlost ons van gebondenheid die op onze schouder is (Jes. 9: 3 Hij verbreekt de stok op hun schouder)

Wonderbare Raadsman: De Heilige Geest neemt vanuit Jezus en zal het ons verkondigen.

Sterke God: Jezus wordt ook God genoemd

Eeuwige Vader: Hij heeft ons de Vader doen kennen en is de weg tot de Vader

Vredevorst: Hij is onze vrede, maakte vrede tussen ons en God

7.4 Woordjes

בַּיִת [ba.jit] huis, בֵּית־ [beet] huis van
הָיָה [haa.jaa] zijn, לְהֵיוֹת [lih.joot] om te zijn
אֶלֶף [’è.lèf] duizend, אֲלָפִים [’a.laa.fiem] duizenden, בְּאַלְפֵי onder duizenden van
מָשַׁל [maa.sjal] heersen, מוֹשֵׁל [moo.sjeel] heerser

7.5 Vragen les 7

V07-01 Aan welke Hebreeuwse letters herken je de suffixen voor mij, jou, hij / zij, ons, jullie en hen?

7.6 Messiah van Händel, Jesaja 9: 5 kie-jèlèd joellad-laanoe

[Beluister kie-jèlèd joellad-laanoe](#)

(Hebreeuwse vertaling, uitgevoerd in de tuin van het graf in Jeruzalem)

kie-jèlèd joellad-laanoe, been nittan, nittan-lanoe
want Kind geboren aan ons, Zoon gegeven, gegeven aan ons
wattèhie hammisraa ‘al-sjichmoo
en zij zal zijn de heerschappij op Zijn schouder
‘al-sjichmoo hammisraa, wajjiqraa ’eet-sjemoo
op Zijn schouder de heerschappij, en men roept Zijn naam
pèlè joo‘eets, ’avie‘ad ’eel gibboor, wesar-sjaaloom
wonderbare Raadsman, eeuwige Vader sterke God, en Vredevorst

8 Lidwoord ha, voorzetsels le, be en ke

8.1 Vragen en antwoorden vorige les

V07-01 Aan welke Hebreeuwse letters herken je de suffixen voor mij, jou, hij / zij, ons, jullie en hen?

mij: Jod,   jou (m): Kaf,   jou (v): Kaf,   hij: Waw,   zij: Hee
 ons: Noen + Sjoereq,   jullie (m): Kaf + Meem,   jullie (v): Kaf + Noen,
           hen (m): Hee + Meem,   hen (v): Hee + Noen

8.2 Lidwoord ha

Het lidwoord is onlosmakelijk verbonden met het zelfstandig naamwoord.

Normaal wordt het woord toegevoegd aan het lidwoord [ha], met verdubbeling van de eerste letter.

De eerste letter kan niet worden verdubbeld als het een laryngaal is. Het lidwoord wordt soms gewijzigd en kan [haa], [hè] of [ha] zijn, afhankelijk van wat de eerste letter of lettergreep is. Als de eerste lettergreep [je] is, wordt de eerste letter niet verdubbeld. Zie het schema hieronder.

lidwoord	הָ [haa]	הֶ [hè]	הַ [ha]	הָ [ha]
verdubbeling	N	N	N	J
	א			
	ב			
	כ (klemtoon)	כ (geen klemt.)		
	ק (klemtoon)	ק (geen klemt.)	ק	
		ך of ק	ך	
			י	
			י	de rest

Voorbeelden

eerste letter(greep)	zonder lidwoord	met lidwoord
א : [haa]	אֹר [’oor] licht	הָאֹר [haa.’oor] het licht
ר : [haa]	רֹאשׁ [roosj] hoofd	הָרֹאשׁ [haa.roosj] het hoofd
ע (klemtoon): [haa]	עִיר [‘ier] stad	הָעִיר [haa.‘ier] de stad
ע (zonder klemtoon): [hè]	עָרִים [‘aa.riem] steden	הָעָרִים [haa.‘aa.riem] de steden
ה (klemtoon): [haa]	הָר [haar] berg	הַהָר [haa.haar] de berg
ה (geen klemt.): [hè]	הָרִים [haa.riem] bergen	הַהָרִים [hè.haa.riem] de bergen
ה : [ha]	הֵיכָל [hee.chal] tempel	הַהֵיכָל [ha.hee.chal] de tempel
ח : [hè]	חֶרֶב [chaa.rèv] zwaard	הַחֶרֶב [hè.chaa.rèv] het zwaard
ח : [hè]	חֲלִי [cho.lie] ziekte	הַחֲלִי [hè.cho.lie] de ziekte
ח : [ha]	חַי [chaj] leven	הַחַי [ha.chaj] het leven
י : [ha]	יַאֲר [je.’oor] Nijl	הַיַּאֲר [ha.je.’oor] de Nijl
de rest: [ha]	מֶלֶךְ [mè.lèch] koning	הַמֶּלֶךְ [ham.mè.lèch] de koning

Pausa vormen

De onderstaande woorden hebben altijd een pausale verlenging van de vocaal tot [aa].

zonder pausa	met pausa	met lidwoord en pausa
אָרֶץ [’è.rèts] aarde	אַרְצַ [’aa.rèts]	הָאַרְצַ [haa.’aa.rèts]
הָר [har] berg	הָרַ [haar]	הַהָרַ [haa.haar]
חַג [chag] feest	חָאג [chaag]	הַחָאג [hè.chaag]
עַם [‘am] volk	עָאם [‘aam]	הָעָאם [haa.‘aam]
פַּר [par] stier	פָּרַ [paar]	הַפָּרַ [hap.paar]

8.3 Voorzetsels le, be en ke

Deze voorzetsels zijn onlosmakelijk verbonden met het volgende woord.

לְ [le] naar, tot, aan, voor

בְּ [be] in, op, met, door

כְּ [ke] als, overeenkomstig, ongeveer

Afhankelijk van de eerste lettergreep van het volgende woord verandert de klink van het voorzetsel. Zie het schema hieronder.

1 ^e lettergreep	le (naar)	be (in)	ke (als)
speciaal [’è.lo.hiem] zie voorbeeld)	[lee]	[bee]	[kee]
volle vocaal zonderklemtoon: [.e]	[le]	[be]	[ke]

volle vocaal met klemtoon: [.aa]	[laa]	[baa]	[kaa]
[je] : [.ie]	[lie]	[bie]	[kie]
hoorbare sjewa [e] : [.i], stille sjewa	[li]	[bi]	[ki]
chateef patach [a] : [.a]	[la]	[ba]	[ka]
chateef qamets [o] : [.aa]	[laa]	[baa]	[kaa]
chateef segol [è] : [.è]	[lè]	[bè]	[kè]
[ha] vervalt en wordt : [.a]	[la]	[ba]	[ka]

Voorbeelden ל [le] naar, tot, aan, voor

eerste letter(greep)	zonder voorzetsel [le]	met voorzetsel [le]
◌ֶ speciaal: [lee], Alef wordt leesmoeder	אֱלֹהִים [’è.lo.hiem]	לְאֱלֹהִים [lee.lo.hiem] tot God
vocaal geen kl. : [le]	אֶת [’o.tot]	לְאֶת [le.’o.tot] tot tekenen
vocaal klemt. : [laa]	מַיִם [maa.jim]	לְמַיִם [laa.maa.jim] tot wateren
[je]: [lie], Jod wordt leesmoeder.	יְרִיחוֹ [je.rie.choo]	לְיְרִיחוֹ [lie.rie.choo] tot Jericho
hoorbare sjewa [e]: [li]	מְלֶכֶת [me.lè.chèt]	לְמְלֶכֶת [lim.lè.chèt] aan de koningin
◌ֶ : [la]	עֲמֹרָה [‘a.mo.raa]	לְעֲמֹרָה [la.‘a.mo.raa] naar Gomorra
◌ֶ : [laa]		
◌ֶ : [lè]	אָנוּשׁ [’è.noosj]	לְאָנוּשׁ [lè.’è.noosj] tot mens
ה lidwoord [ha]: [la], Hee vervalt	הַמֶּלֶךְ [ha.mè.lèch]	לְהַמֶּלֶךְ [la.mè.lèch] tot de koning

Voorbeelden ב [be] in, op, met, door

eerste letter(greep)	zonder voorzetsel [be]	met voorzetsel [be]
◌ֶ speciaal: [bee], Alef wordt leesmoeder	אֱלֹהִים [’è.lo.hiem]	בְּאֱלֹהִים [bee.lo.hiem] in God
vocaal geen kl. : [be]	רֵאשִׁית [ree.sjiet]	בְּרֵאשִׁית [be.ree.sjiet] in begin
vocaal klemt. : [baa]		
[je]: ba, jod wordt leesmoeder	יְרִיחוֹ [je.ri.choo]	בְּיְרִיחוֹ [bie.ri.choo] in Jericho
hoorbare sjewa [e]: [bie]	נָפַל [ne.fol]	בְּנָפַל [bin.fol] bij het vallen
◌ֶ : [ba]	עֲבַר [‘a.var]	בְּעֲבַר [ba.‘a.var] als overkant
◌ֶ : [baa]		
◌ֶ : [bè]	אֲמוּנָה [’è.moe.naa]	בְּאֲמוּנָה [bè.’è.moe.naa] in vertrouwen

ה lidwoord [ha]: [ba], hee vervalt	הַמֶּלֶךְ [ha.mè.lèch]	בַּמֶּלֶךְ [ba.mè.lèch] door de koning
------------------------------------	------------------------	--

Voorbeelden כֶּ [ke] als, overeenkomstig, ongeveer

eerste letter(greep)	zonder voorzetsel [ke]	met voorzetsel [ke]
⚪ speciaal: [kee]	אֱלֹהִים [’è.lo.hiem]	בְּאֱלֹהִים [kee.lo.hiem] als God
vocaal geen kl. : [ke]	נִגְדוּ [nèg.doo]	: כְּנִגְדוֹ [ke.nèg.doo] als tegenover hem
vocaal klemt. : [kaa]		
[je]: [kie]		
hoorbare sjewa [e]: [ki]		
⚪ : [ka]	עֲמֹרָה [‘a.mo.raa]	כְּעֲמֹרָה [ka.‘a.mo.raa] als Gomorra
⚪ : [kaa]		
⚪ : [kè]		
ה lidwoord [ha]: [ka], Hee vervalt	הַמַּיִם [ham.ma.jim] het water	כַּמַּיִם [kam.ma.jim] als het water

8.4 Tekst Genesis 1: 9 - 10

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
9 waj.joo.mèr ’è.lo.hiem jiq.qaa.woe ham.ma.jim mit.ta.chaat hasj.sjaa.ma.jim www: En Hij zei God laten zij verzameld worden de wateren van onder de hemelen nl: En God zei: laten de wateren die onder de hemel zijn verzameld worden
אֶל-מְקוֹם אֶחָד וַתֵּרָאֵה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי-כֵן:
’èl-maa.qoom ’è.chaad we.tee.raa. ’è haj.jab.baa.sjaa wa.je.hie-cheen www: naar-plaats één en laat gezien worden het droge en het was-zo nl: op één plaats en laat het droge worden gezien.

קָוָה [qaa.waa] qal: wachten op, nifal: verzameld worden, יִקְווּ [jiq.qaa.woe] laten zij verzameld worden (nifal).

מְקוֹם [maa.qoom] plaats.

רָאָה [raa. ’aa] qal: zien, nifal: verschijnen, וַתֵּרָאֵה en laat gezien worden (nifal)

יַבְשָׁה [jab.baa.sjaa] droog land

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אֶרֶץ
10 waj.jiq.raa ’è.lo.hiem laj.jab.baa.sjaa ’è.rets www: en Hij riep God tot het droge land nl: En God noemde het droge land
וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב:

oe.le.miq.wee|ham.ma.jim|qaa.raa|jam.miem|waj.jar'|'è.lo.hiem|kie-toov
www: en tot de verzameling van|de wateren|Hij riep|zeeën|en Hij zag|God|dat-goed
en het verzamelde water noemde Hij zeeën en God zag dat het goed was.

מְקוֹה [maq.wè] hoop, verzameling, וּלְמִקְוֵה [oe.le.miq.wee] en tot de verzameling.

יָם [jaam] zee, יַמִּים [jam.miem] zeeën.

8.5 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

קָוָה [qaa.waa] qal: wachten op, nifal: verzameld worden, יִקְוּוּ [jiq.qaa.woe] laten zij verzameld worden (nifal).

מָקוֹם [maa.qoom] plaats.

רָאָה [raa.'aa] qal: zien, nifal: verschijnen, וַתֵּרָאֶה en laat gezien worden (nifal).

יַבְשָׁה [jab.baa.sjaa] droog land.

מְקוֹה [maq.wè] hoop, verzameling, וּלְמִקְוֵה [oe.le.miq.wee] en tot de verzameling.

יָם [jaam] zee, יַמִּים [jam.miem] zeeën.

8.6 Vragen les 7

V08-01 Het lidwoord [ha] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

V08-02 Het voorzetsel [le] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

V08-03 Het voorzetsel [be] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

V08-04 Het voorzetsel [ke] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

8.7 Lied Adonaaj Adoneenoe (Psalm 8)

Beluister Adonaaj Adoneenoe (Psalm 8)

Refrein

'a.do.naa|'a.do.nee.noe|maa-'ad.dier|sjim.chaa|be.chol-haa.'aa.rèts
 Adonaaj|onze Heer|hoe-heerlijk|Uw naam|in heel-de aarde
 'a.sjèr|te.naa|hood.chaa|'al-hasj.sjaa.maa.jim
 die|zij gaf|uw glorie|boven-de hemel

1 mi.pie|'oo.le.liem|we.jo.ne.qiem|jis.sad.taa|'oz|le.ma.'an|tsoo.re.rè.chaa
 uit mond van|babys|en zuigelingen|U gebod|sterkte|bedoeld voor|die U tegenstaan
 le.hasj.biet|'oo.jeev|oe.mit.naq.qim
 om te doen zwijgen|vijand

2 kie-'èr.'è|sjaa.mè.chaa|ma.'a.see|'èts.be.'o.tè.chaa
 want-ik zie|Uw hemel|werk van|Uw vingers
 jaa.ree.ach|we.choo.chaa.viem|'a.sjèr|koo.naa.ne.taa
 maan|en sterren|die|U hebt vastgemaakt

3 maa-'è.noosj|kie-tiz.ke.rè.noe|oe.vèn-'aa.daam|kie-tif.qe.dè.noe
 wat-mens|dat-U denkt aan hem|en zoon van Adam|dat-U bezoekt hem
 wat.te.chas.se.ree.hoe|me.'at|mee.'è.lo.hiem|we.chaa.vood|we.haa.daar|te.'at.te.ree.hoe
 want U hebt hem minder gemaakt|een beetje|dan engelen|en heerlijkheid|en eer|U hebt hem gekroond.

4 tam.sjie.lee.hoe|be.ma.'a.see|jaa.dè.chaa|kol|sjat.taa|ta.chat-rag.laav
 U laat hem heersen|over het werk van|Uw handen|alles|U plaatste|onder-zijn voeten
 tso.nè|wa.'a.laa.fiem|koe.laam|we.gam|ba.cha.mot|saa.daa|
 schapen|en ossen|allemaal|en ook|het vee van|veld
 tsip.poor|sja.ma.jim|oe.de.gee|haj.jaam|'o.veer|'aa.re.choot|jam.miem
 vogels van|hemel|en vissen van|de zee|overstekende|paden van|zeeën.

Het lied komt letterlijk uit Psalm 8

	יְהוָה אֲדֹנָינוּ מִה־אֲדִיר שָׁמַיִם בְּכָל־הָאָרֶץ
2 'a.do.naa 'a.do.nee.noe maa-'ad.dier sjim.chaa be.chol-haa.'aa.rèts Adonaaj onze Heer hoe-heerlijk Uw naam in heel-de aarde	
	אֲשֶׁר תִּגְדָּה הוֹדֶךָ עַל־הַשָּׁמַיִם:
'a.sjèr te.naa hood.chaa 'al-hasj.sjaa.maa.jim die zij gaf uw glorie boven-de hemel	
	מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִימוּ יְסֹדֹתָ עַז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
3 mi.pie 'oo.le.liem we.jo.ne.qiem jis.sad.taa 'oz le.ma.'an tsoo.re.rè.chaa uit mond van babys en zuigelingen U gebod sterkte bedoeld voor die U tegenstaan	
	לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם
le.hasj.biet 'oo.jeev oe.mit.naq.qim om te doen zwijgen vijand	

כִּי־אַרְאֶה שָׁמַיִךָ מַעֲשֵׂי אֶצְבְּעֹתֶיךָ
kie-’èr.’è sjaa.mè.chaa ma.‘a.see ’èts.be.‘o.tè.chaa want-ik zie Uw hemel werk van Uw vingers
יָרַח וְכֹכְבִים אֲשֶׁר פִּוּנְנָתָהּ:
jaa.ree.ach we.choo.chaa.viem ’a.sjèr koo.naa.ne.taa maan en sterren die U hebt vastgemaakt
מָה־אֲנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ:
4 maa-’è.noosj kie-tiz.ke.rè.noe oe.vèn-’aa.daam kie-tif.qe.dè.noe wat-mens dat-U denkt aan hem en zoon van Adam dat-U bezoekt hem
וַתַּחֲסֶרְהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ:
5 wat.te.chas.se.ree.hoe me.‘at mee.‘è.lo.hiem we.chaa.vood we.haa.daar te.‘at.te.ree.hoe want U hebt hem minder gemaakt een beetje dan engelen en heerlijkheid en eer U hebt hem gekroond.
תַּמְשִׁילָהּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שְׁמָהּ תַּחַת־רַגְלָיו:
6 tam.sjie.lee.hoe be.ma.‘a.see jaa.dè.chaa kol sjat.taa ta.chat-rag.laav U laat hem heersen over het werk van Uw handen alles U plaatste onder-zijn voeten
צִנְהָ וְאֵלֶפִים כָּלָם וְגַם בַּהֲמוֹת שְׂדֵי:
7 tso.nè wa.‘a.laa.fiem koe.laam we.gam ba.cha.mot saa.daaj schapen en ossen allemaal en ook het vee van veld
צְפוּר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבְרֵ אֲרָחוֹת יַמִּים:
8 tsip.poor sja.ma.jim oe.de.gee haj.jaam ‘o.veer ’aa.re.choot jam.miem vogels van hemel en vissen van de zee overstekende paden van zeeën.

9 Voegwoord we, voorzetsel min

9.1 Vragen en antwoorden vorige les

V08-01 Het lidwoord [ha] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

Het lidwoord [ha] komt ook voor in de vormen [haa, hè]

V08-02 Het voorzetsel [le] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

Het voorzetsel [le] komt ook voor in de vormen [la, laa, lie, li, lè]

V08-03 Het voorzetsel [be] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

Het voorzetsel [be] komt ook voor in de vormen [ba, baa, bie, bi, bè]

V08-04 Het voorzetsel [ke] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

Het voorzetsel [ke] komt ook voor in de vormen [ka, kaa, kie, ki, kè]

9.2 Voegwoord **וְ**

Het voegwoord **וְ** (en) is onlosmakelijk verbonden met het daarop volgende woord. Bij bepaalde beginletters of beginlettergrepen van het volgende woord verandert het voegwoord. van [we] naar [oe, wie, wa, waa, wè of wee]

Voorbeelden

eerste letter(greep)	zonder voegwoord 'en'	met voegwoord 'en'
ב [b] geeft [oe] *	בֵּין [been] tussen	וּבֵין [oe.veen] (b wordt v)
מ [m] geeft [oe] *	מֹשֶׁה [mo.sjè] Mozes	וּמֹשֶׁה [oe.mo.sjè]
פ [p] geeft [oe] *	פָּה [pè] gezicht	וּפָה [oe.fè]
יְ [je] geeft [wie], Jod wordt leesm.	יְרוּשָׁלַם [je.roe.sjaa.la.jim]	וּירוּשָׁלַם [wie.roe.sjaa.la.jim]
א [a] geeft [wa]	עֲטָרֶת [‘a.tè.rèt] kroon van	וְעֲטָרֶת [wa.‘a.tè.rèt]
ו [o] geeft [waa]	אוֹנִי [‘o.nie] vloot	וְאוֹנִי [waa.o.nie]
ה [è] geeft [wè]	אֶמֶת [‘è.mèt] trouw	וְאֶמֶת [wè.è.mèt]
ת [e] geeft [oe]	תְּפִלָּה [te.fil.laa] gebed	וְתְפִלָּה [oe.te.fil.laa]
samentrekking [wa]	אֲדֹנָי [‘a.do.naa] Heer	וְאֲדֹנָי [wa’.do.naa]
samentrekking [wee] Alef wordt leesm.	אֱלֹהִים [‘è.lo.hiem] God	וְאֱלֹהִים [wee.lo.hiem]
woordpaar [waa]	תְּהִי + בְּהִי [to.hoe + bo.hoe]	וְתְהִי בְּהִי [to.hoe waa.vo.hoe]
normaal [we]	רוּחַ [roe.ach] geest	וְרוּחַ [we.roe.ach]

* De beginletters **ב מ כ** geven als lidwoord een **וְ**. Als ezelsbruggetje wordt het geheugenwoord **בוּמַבְ** [boemaf] gebruikt

9.3 Voorzetsel **מִן**

Het voorzetsel ‘van, uit’ is het woord **מִן** [min].

[min] kan door een maqkeef (־ liggend spreekje tussen 2 woorden) worden verbonden met het volgende woord, maar het kan ook onlosmakelijk worden verbonden met het bijbehorende woord. De [n] vervalt dan en de [i] kan veranderen en wordt [i] of [ee]

[min] verbonden met maqqeef.

eerste letter(greep) of bijzonderheid	zonder voorzetsel	met voorzetsel
met maqqeef: [min-]	הָאָרֶץ [haa.'aa.rèts]	מִן־הָאָרֶץ [min-haa.'aa.rèts] van de aarde

[min] onlosmakelijk verbonden:

eerste letter(greep) of bijzonderheid	zonder voorzetsel	met voorzetsel
א [ʾ] : [mee]	אָרֶץ [ʾè.rèts]	מֵאָרֶץ [mee.'è.rèts] van land
ה [h] : [mee]	הָלֶךְ [ha.loch]	מֵהָלֶךְ [mee.ha.loch] van gaan
ח [ch] : [mee]	חֵלֶב [chè.lèv]	מֵחֵלֶב [mee.chè.lèv] van vet
ע [ʿ] : [mee]	עִיר [ʿier]	מֵעִיר [mee.'ʿier] van stad
ר [r] : [mee]	רֹעֶה [ro.'è]	מֵרֹעֶה [mee.ro.'è] van herder
lidwoord: [mee]	הָעִיר [haa.'ʿier]	מֵהָעִיר [mee.haa.'ʿier] van de stad
rest: [mi] + verdubbeling	מֶלֶךְ [mè.lèch]	מִמֶּלֶךְ [mim.mè.lèch] van koning

9.4 Tekst Genesis 1: 11 - 13

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הַדָּשָׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זֶרַע
11 waj.joo.mèr ʾè.lo.hiem tad.sjee haa.'aa.rèts dè.sjè ee.sèv maz.rie.a' zè.ra' www: en Hij zei God laat zij voortbrengen de aarde gras kruid zaaiende zaad nl: En God zei: Laat de aarde groen zaaddragend kruid voortbrengen,
עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זֶרְעוֹ-בּוֹ עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן:
'eets pe.rie le.mie.noo ʾa.sjè zar ʿoo-boo al-haa.'aa.rèts wa.je.hie-cheen www: boom van fruit naar zijn soort dat zaad in zichzelf op-de aarde en het was-zo nl: vruchtbomen die vrucht dragen naar zijn soort met zijn zaad in zich en het was zo.

וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זֶרַע לְמִינָהּ
12 wat.too.tsee haa.'aa.rèts dè.sjè ʿee.sèv maz.rie.a' zè.ra' le.mie.nee.hoe www: en zij bracht voort de aarde gras kruid zaaiende brengeende zaad naar zijn soort nl: en de aarde bracht groen zaaddragend kruid voort en vruchtdragende vruchtbomen,
וַעֲצֵי עֵשֶׂה-פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוֹ-בּוֹ לְמִינָהּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב:
we.'eets ʿo.sè-pe.rie zar.'ʿoo-boo le.mie.nee.hoe wa.jar ʾè.lo.hiem kie-toov www: en boom makende-vrucht zijn zaad in hem naar zijn soort en Hij zag God dat-goed nl: die zaad droegen naar hun soort en God zag dat het goed was.

וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

13 wa.je.hie-‘è.rèv|wa.je.hier-vo.qèr|joom|sje.lie.sjie
www: en het was|avond|en het was|morgen|dag|derde.
nl: en het was avond en het was mrgen, de derde dag.

9.5 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

דָּשָׂא [daa.sjaa] qal: groen groeien, hifil: uitspruiten, תָּדַשְׂא [tad.sjee] laat uitspruiten.

דָּשָׂא [dè.sjè] gras.

עֵשֶׂב [‘è.sèv] kruid.

זָרַע [zaa.ra‘] qal: zaaien, hifil: zaad produceren, מְזַרְיַע [maz.rie.a‘] zaad producerende.

זָרַע [zè.ra‘] zaad. זָרְעוֹ [zar.‘oo] zijn zaad.

עֵץ [‘eets] boom, hout.

פְּרִי [pe.rie] vrucht.

מִין [min] soort, לְמִינוֹ [le.mie.noo] naar zijn soort.

9.6 Vragen les 8

V08-01 Het voegwoord [we] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

V08-02 Het lidwoord [min] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

9.7 Lied Adonaaj Adoneenoe (Psalm 8, herhaling 8.7)

10 Persoonlijk voornaamwoord

10.1 Vragen en antwoorden vorige les

V09-01 Het voegwoord [we] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

Het voorzetsel [we] komt ook voor in de vormen [oe, wie, wa, waa, wè, wee]

V09-02 Het lidwoord [min] komt ook in andere vormen voor, afhankelijk van het woord waar het bij hoort. Noem die andere vormen.

Het voorzetsel [min] komt ook voor in de vormen [mee, mi].

10.2 Persoonlijke voornaamwoord, zelfstandige vorm

We hebben het persoonlijk voornaamwoord al in teksten gezien in verschillende vormen:

Als persoonsvorm van het werkwoord

בָּרָא [baa.raa] Hij schiep.

Als suffix (achtervoegsel) achter een voorzetsel

לִי [lie] aan mij.

Als suffix achter een zelfstandig naamwoord

עַמּוֹ [‘im.moo] Zijn volk.

Als suffix achter een werkwoord

תֵּעָטְרְהוּ [te.‘at.te.ree.hoe] U heeft hem gekroond.

In deze les behandelen we de zelfstandige vorm. Het persoonlijk voornaamwoord in de zelfstandige vorm is: ik, jij, etc.

Als de zelfstandige vorm van de persoonsvorm samen wordt gebruikt met persoonsvorm van het werkwoord, dan is dat om de nadruk op te persoon te leggen.

afkortingen: 1, 2, 3: 1e persoon etc, m: mannelijk, v: vrouwelijk, g: gemeenschappelijk
ev: enkelvoud, mv: meervoud

persoon	hebreeuws	translitteratie	nederlands
1 g ev	אֲנִי, אַנְכִי	'aa.no.chie, 'a.nie	ik
2 m ev	אַתָּה	'at.taa	jij
2 v ev	אַתְּ	'att	jij
3 m ev	הוּא	hoe'	hij
3 v ev	הִיא	hi'	zij
1 g mv	אֲנַחְנוּ, בְּנַחְנוּ	'a.nach.noe, nach.noe	wij
2 m mv	אַתֶּם	'at.tèm	jullie
2 v mv	אַתֶּנָּה, אַתֶּן	'at.tee.naa, at.tèn	jullie
3 m mv	הֵם, הֵמָּה	hee.maa, heem	zij
3 v mv	הֵנָּה	heen.naa	zij

Omdat de tegenwoordige tijd van het werkwoord הָיָה [haa.jaa] zijn, niet voorkomt in de Hebreeuwse bijbel, kan “ik” ook “ik ben” betekenen etc.

10.3 Tekst Numeri 6: 24 - 26

Deze tekst bevat de woorden waarmee de hogepriester het volk zegende.

יְבָרְכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ:
24 je.vaa.rè.che.chaa 'a.do.naa we.jisj.me.rè.chaa www: Laat Hij je zegenen Adonaaj en laat Hij je bewaren nl: Laat Adonaaj je zegenen en bewaren
יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנֶּךָ:
25 ja.'eer 'a.do.naa paa.naaw 'è.lè.cha wie.choe.nèk.ka www: Laat Hem schijnen Adonaaj Zijn gezicht op jou en laat Hem je genadig zijn nl: Laat Adonaaj's gezicht op jou schijnen en laat Hem je genadig zijn
יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לָּךְ שְׁלוֹם:
26 jis.saa 'a.do.naa paa.naaw 'è.lè.cha we.ja.seem le.chaa sjaa.loom www: en Hij heft op Adonaj Zijn gezicht over jou en Hij zet op jou vrede nl: Laat Adonaaj Zijn gezicht over je opheffen en vrede op je zetten.

10.4 Woordjes

Leer de volgende woorden (met links de woordenboekvorm en daarnaast enkele andere vormen)

כָּרַךְ [baa.rach] qal: knielen, zegenen, piel: laten zegenen, יְבַרְכֶנָּה [je.vaa.rè.che.chaa] laat Hij je zegenen.

שָׁמַר [sjaa.mar] bewaren, וַיִּשְׁמְרֵנִי [we.jisj.me.rè.chaa] en laat Hij je bewaren.

אֹר [’oor] qal: licht zijn, licht worden, hifil: licht geven, יֵאָר [ja.’eer] laat Hem schijnen.

הִנֵּן [chaa.nan] genadig zijn, וַיִּהַנֶּנּוּ [wie.choe.nèk.ka] laat Hem opheffen.

נָשָׂא [naa.saa] opheffen, יָשָׂא [jis.saa] en Hij heft op.

שָׂם [soem] plaatsen, zetten, וַיִּשֶׂם [we.ja.seem] en Hij zet.

שָׁלוֹם [sjaa.loom] vrede

10.5 Vragen les 9

V09-01 In welke vormen komt het persoonlijk voornaamwoord voor in het Hebreeuws?

V09-02 Hoe kan je het woord הוּא [hoe’] vertalen?

10.6 Lied Ha Bracha

Het lied Ha Bracha (de zegen) begint met de bovenstaande bijbeltekst, gevolgd door “Amen” en daarna de onderstaande tekst.

יהי חסדו עליך לאלפי דורות
je.hie chas.doo ’è.lè.chaa le.’al.fee doo.root www: Laat hem zijn Zijn genade op jou tot duizenden generaties van
משפחתך וילדיך דורותיך אחריו
misj.pach.tè.chaa wie.laa.dè.chaa doo.roo.tè.chaa ’a.cha.rè.chaa www: je familie en je kinderen en jouw generaties na jou
רוחו תלך לפניך לצידך, אחריו
roe.choo tè.lèch le.fa.nè.chaa lè.tsie.dè.chaa ’a.cha.rè.chaa www: Zijn Geest Hij gaat voor jouw gezicht naast jou achter jou
מסביבך, בליבך הוא איתך הוא איתך
mis.vie.vè.chaa be.lie.bè.chaa hoe ’iet.chaa hoe ’iet.chaa www: rondom jou in jouw hart Hij met jou Hij met jou
בבוקר ובערב בצאתך ובואך
ba.bo.qèr oe.va.‘è.rèv be.tsè.tè.chaa oe.vo.’è.chaa www: in morgen en in avond in jouw uitgaan en jouw komen
בסבלותיך ואושרך הוא איתך הוא איתך
be.siv.loo.tè.chaa we.’osj.rè.chaa hoe ’it.chaa hoe ’it.chaa

www: in jouw huilen in jouw blij zijn Hij met jou Hij met jou
הוא איתנו עם כולנו הוא איתך הוא איתך
hoe 'ie.ta.noe 'im koe.la.noe hoe 'iet.chaa hoe 'iet.chaa
www: Hij voor ons met ons Hij voor jou Hij voor jou

2x

jevaarèchechaa 'adonaj wejisjmerèchaa

Laat Hij je zegenen Adonaj en je bewaren

ja'eer 'adonaj panaav 'èlècha wiechoenèkka

Laat schijnen Adonaj Zijn gezicht over jou en je genadig zijn

jisjsjaa 'adonaj panaav 'èlècha wejaseem lechaa sjaaloom

Laat opheffen Adonaj Zijn gezicht over jou en geven naar jou vrede

Amen, amen, amen. Amen, amen, amen.

Amen, amen, amen. Amen, amen, amen.

jehie chasdoo 'èlècha le'alfèe dooroot

Laat zijn, Zijn genade tot duizenden generaties

misjpachtèchaa wielaadèchaa doorrootèchaa 'acharèchaa

je familie en je kinderen jouw generaties achter jou

roechoo tèlèch lefanèchaa lètsiedèchaa 'acharèchaa

Zijn Geest gaat voor jou naast jou achter jou

misvievèchaa beliebèchaa hoe' 'ietchaa hoe' 'ietchaa

rondom jou in jouw hart Hij met jou Hij met jou

baboqèr oeva'èrèv betsetèchaa oevo'èchaa

in morgen en in avond in jouw uitgaan en jouw komen

besivlootèchaa we'osjrèchaa hoe' itchaa hoe' itchaa

in jouw huilen in jouw blij zijn Hij in jou Hij in jou

hoe' ietanoe 'im koelanoè hoe' ietchaa hoe' ietchaa

Hij voor ons met ons Hij voor jou Hij voor jou

jevaarèchechaa 'adonaj wejisjmerèchaa

Laat Hij je zegenen Adonaj en je bewaren

ja'eer 'adonaj panaav 'èlècha wiechoenèkka

Laat schijnen Adonaj Zijn gezicht over jou en je genadig zijn

jisjsjaa 'adonaj panaav 'èlècha wejaseem lechaa sjaaloom

Laat opheffen Adonaj Zijn gezicht over jou en geven naar jou vrede

Amen, amen, amen. Amen, amen, amen.

Amen, amen, amen. Amen, amen, amen.

11 Zelfstandig naamwoord

11.1 Vragen en antwoorden vorige les

V09-01 In welke vormen komt het persoonlijk voornaamwoord voor in het Hebreeuws?

Het persoonlijk voornaamwoord komt voor in de volgende vormen:

- 1 Zelfstandige vorm;
- 2 persoonvorm van het werkwoord;
- 3 suffix achter het voorzetsel;
- 4 suffix achter het zelfstandig voornaamwoord;
- 5 suffix achter het werkwoord.

V09-02 Hoe kan je het woord אִיִּךְ [hoe'] vertalen?

Het woord אִיִּךְ [hoe'] kan worden vertaald door “hij” of door “hij is”.

11.2 Zelfstandig naamwoord

We beginnen met het zelfstandig naamwoord [soes] paard. Dat is een prettig woord omdat de wortel van het woord (soes) niet verandert.

Geslachten

Het Hebreeuws kent twee geslachten: mannelijk m: hengst) en een vrouwelijke (v: merrie). In het Nederlands kennen we het onzijdige geslacht (bijv. het kind), maar in het Hebreeuws niet.

Getallen

Het Hebreeuws kent 3 getallen: enkelvoud (ev), meervoud (mv) en tweevoud (tv: dualis). De Dualis wordt gebruikt voor bijv. lichaamsdelen aan te geven waar er twee van zijn, of voor twee dieren die een paar vormen.

Status

Het zelfstandig naamwoord kan op zichzelf staan in de ‘status absolutes’ (st abs: hengst) of verbonden zijn met het volgende woord ‘status constructus’ (st cons: hengst van).

Mannelijke uitgangen

meervoud st abs: [-iem], meervoud st cons [-ee], tweevoud [-a.jim]

Vrouwelijke uitgangen

enkelvoud st abs: [-aa], enkelvoud st cons [-at]

meervoud st abs: [-oot], meervoud st cons [-oot], tweevoud [-a.jim]

Vorm	Hebreeuws	translitteratie	Nederlands
m ev st abs	סוּס	soes	hengst
m ev st cons	סוּס	soes	hengst van
m mv st abs	סוּסִים	soes + iem = soe.siem	hengsten
m mv st cons	סוּסֵי	soes + ee = soe.see	hengsten van
m tv st abs	סוּסִים	soes + a.jim = soe.sa.jim	span hengsten
v ev st abs	סוּסָה	soes + aa = soe.saa	merrie
v ev st cons	סוּסַת	soes + at = soe.sat	merrie van
v mv st abs	סוּסוֹת	soes + oot = soe.soot	merries
v mv st cons	סוּסוֹת	soes + oot = soe.soot	merries van
m tv st abs	סוּסַתִּים	soes + at + a.jim = soe.sa.ta.jim	span merries

11.3 Tekst Genesis 1: 14 – 15

11.4 Woordjes

11.5 Vragen les 10

11.6 Lied Ha Bracha (herhaling 10.6)

12 Bijvoegelijk naamwoord

- 12.1 Vragen en antwoorden vorige les
- 12.2 Bijvoegelijk naamwoord
- 12.3 Tekst Genesis 1: 16 - 17
- 12.4 Woordjes
- 12.5 Vragen les 11
- 12.6 Lied Qoemi oorie

13 Status absolutes, status constructus

- 13.1 Vragen en antwoorden vorige les
- 13.2 Status absolutes, status constructus
- 13.3 Tekst Genesis 1: 18 - 19
- 13.4 Woordjes
- 13.5 Vragen les 12
- 13.6 Lied Qoemi oorie (Herhaling 11.6)

14 Dualis, vragend voornaamwoord, betrekkelijk voornaamwoord

- 14.1 Vragen en antwoorden vorige les
- 14.2 Dualis
- 14.3 Vragend voornaamwoord
- 14.4 Betrekkelijk voornaamwoord
- 14.5 Tekst Genesis 1: 20-21
- 14.6 Woordjes
- 14.7 Vragen les 12
- 14.8 Lied Jerusjalajim sjel zahav

15 Aanwijzend voornaamwoord, voorzetsel+persoon

- 15.1 Vragen en antwoorden vorige les
- 15.2 Aanwijzend voornaamwoord
- 15.3 Voorzetsel+persoon

16 Lijdend voorwerp, bezittelijk voornaamwoord

- 16.1 Vragen en antwoorden vorige les